

- 👉 Objevování stop historie, kultury a minulých generací a jejich významu pro náš současný život.
- 👉 Objevování stop, které sami zanecháváme kolem nás a naší odpovědnosti k našim nejbližším, současné společnosti i budoucím generacím.
- 👉 Objevování, do kterého se pouštíme s dětmi a mladými lidmi v projektu Stopy.

Projekt Stopy - Objevování stop lidí minulosti a současnosti v kostele Pražského Jezulátka

Krypta u Panny Marie Vítězné

Krypta kostela Panny Marie Vítězné byla hloubena v několika fázích. **Původní pohřebiště bylo vybudováno zřejmě současně s výstavbou chórové kaple za hlavním oltářem v roce 1630 a mělo sloužit jako místo posledního odpočinku řádových mnichů.**

Po schodišti v severní nedostavěné věži se sestupovalo do podzemní kaple s oltářem, kde se při pohřebním obřadu sloužily mše, a kde se také konaly modlitby za duše zemřelých.

Na kapli navazovala široká chodba vyhloubená přibližně pod presbyteriem kostela (tj. pod současným oltářem). Ve zdech této podzemní chodby byly od dlažby až ke klenbě vytvořeny sklípky, do nichž byly zazdívány rakve zemřelých příslušníků řádu.

Druhá část krypty byla vyhloubena někdy na počátku 40. let 17. století v souvislosti s výstavbou východního průčelí kostela. Toto pohřebiště bylo situováno v podzemí zhruba pod nově vybudovaným hlavním vchodem směřujícím do Karmelitské ulice a **bylo určeno k pohřbívání světských lidí.** Rakve byly snášeny do podzemí po schodišti zbudovaném poblíž hlavního vchodu do kostela, které je v současné době zakryto kamennou deskou (oválný kámen je vidět vedle křtitelnice). Vznikly tak **dva podzemní pohřební prostory, které však nebyly propojeny.**

K dalšímu rozšíření podzemního prostoru došlo v listopadu roku 1650, kdy byl před oltářem sv. Josefa vyzděn hrobní sklípek pro urozeného pána JUDr. Jana Konráda Kropfa z Altendorfu. Nedlouho poté byla u oltáře sv. Šimona (dříve též označován jako oltář Panny Marie) vyhloubena hrobka pro Annu Polyxenu Slavatovou a po roce 1661 byla založena hrobka rodu Questenbergů při oltáři sv. Anny.

K zásadnímu rozšíření krypty došlo až o pár let později. **V květnu roku 1666 začali dělníci architekta Santiniho de Bossi pracovat na propojení obou pohřebišť pod východní a západní částí kostela.** Po vyhloubení klenuté chodby byly po stranách této chodby vytvořeny nové sklepní prostory určené k ukládání rakví. Vznikla tak soustava 15 sklepů, do níž byla zahrnuta i již dříve vybudovaná hrobka Kropfova a také hrobky Slavatů a Questenbergů. **Podzemní pohřebiště dosáhlo délky 67 m, čímž přesáhlo délku vlastního kostela.** Náklad stavby činil zhruba 1 000 zlatých a k jeho pokrytí bylo použito jmění, které odkázala klášteru paní Anna Kuntzlinová v roce 1645. Celé dílo bylo dokončeno v červenci roku 1667. **V kryptě se pohřbívalo až do roku 1784, kdy císař Josef II. vydal zákaz pohřbívat lidské ostatky v prostorách kostelů.**

Krátce poté byl císařem vydán dekret, jímž byl **klášter bosých karmelitánů zrušen** a kostel Panny Marie Vítězné připadl jako farní pod duchovní správu maltézských rytířů. V souvislosti s císařovým zákazem pohřbívání v kryptách kostelů měly být kosterní pozůstatky z bývalého klášterního kostela vyzdviženy a pohřbeny na jiném místě. **Nakonec byl vstup do podzemí kostela pouze zazděn a znovu byl otevřen až v revolučním roce 1848, kdy zde vzbouřený dav raboval cennosti.**

V kryptě kostela bylo v období let **1630-1784 uloženo více jak 300 rakví s ostatky lidských těl.** Místo posledního odpočinku tu našli **vedle příslušníků řeholního řádu také osoby světské, mezi nimi především četní dobrodinci kostela, významné osobnosti urozeného původu, ale i obyčejní měšťané nebo chudáci bez jakéhokoli jmění.** Četné ostatky však zůstaly anonymní, protože kovové cedulky z rakví se jmény zemřelých byly odcizeny.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Projekt Stopy - Objevování stop lidí minulosti a současnosti
v kostele Pražského Jezulátka je spolufinancován Evropskou unií

- 👉 Objevování stop historie, kultury a minulých generací a jejich významu pro náš současný život.
- 👉 Objevování stop, které sami zanecháváme kolem nás a naší odpovědnosti k našim nejbližším, současné společnosti i budoucím generacím.
- 👉 Objevování, do kterého se pouštíme s dětmi a mladými lidmi v projektu Stopy.

Díky **cirkulaci suchého vzduchu**, kterou zajišťoval velmi důmyslně vytvořený systém ventilačních průduchů a šachet, se zde uložené lidské ostatky zachovaly až do 20. století ve velmi zachovalém stavu. V některých případech bylo možné rozpoznávat nejen rysy, ale dokonce i výrazy obličejů pohřbených osob. Tento proces konzervace lidských pozůstatků označil profesor Matějka za tzv. **přirozenou mumifikaci** čili přirozené zasýchání mrtvol.

Stav mumii se začal zhoršovat teprve v druhé polovině 20. století, a to v souvislosti se změnami mikroklimatických podmínek těchto podzemních prostor. K výraznému zhoršení těchto podmínek přispěla navážka půdy ke kostelu, kvůli níž byly v kryptě zazděny některé průduchy, čímž bylo narušeno větrání suterénních prostor kostela. Navíc došlo ke změně režimu spodních vod pod Petřínem, který se negativně projevil v podobě podmáčení základů objektu.

V souvislosti s plánovanými opravami kostela bylo v červnu roku 1996 provedeno Městskou hygienickou stanicí pro Prahu 1 ohledání stávajícího stavu krypty, při kterém bylo konstatováno, že zdivo místností a chodeb v suterénu pod kostelem je prosáklé vlhkostí a že v celém prostoru je nízká teplota a značná vlhkost. Tento stav měl negativní dopad nejen na v kryptě uložené lidské ostatky, ale docházelo rovněž k degradaci sepulkrálních nápisů na zdech krypty. Současně bylo shledáno, že většina rakví, v nichž byly lidské ostatky uloženy, je ztrouchnivělá, takže pozůstatky mrtvých leží volně navrstveny.

Zjištěnou situaci bylo bezpodmínečně nutné řešit. Na základě žádosti podané Duchovní správou kostela k odboru památkové péče Magistrátu hlavního města Prahy vydal v říjnu 1996 pražský magistrát rozhodnutí schvalující generální opravu vnějšího pláště kostela, zajištění krypty a úpravy exteriéru kostela. Součástí projektu bylo i obnovení původního stavu krypty z hlediska vlhkosti a mikroklimatu.

Stavební úpravy krypty byly zahájeny na podzim roku 1999. Zároveň byly ošetřeny lidské ostatky. Podle stupně zachování byly uloženy do nových rakví a schránek (v prostřední místnosti), převážná část ostatků byla spolu s funerální výbavou (růžence, křížky apod.) předána Muzeu Hlavního města Prahy.

Zajímavosti o některých pohřbených lidech:

- Terasu před kostelem postavil v letech 1668-69 za součinnosti zedníků a nádeníků kameník Jan Křítitel Getz. Stála 767 zl 52 kr a kromě toho si za to nechal slíbit pohřeb v kryptě.
- Při stavbě věže v r. 1669 při závěrečných pracích bylo třeba natřít těžko přístupnou fasádu u slunečních hodin. Dělníci tam spustili po provaze mladého kamaráda, který si zlomil vaz. Večer ho kamarádi pohřbili v kryptě. (Zdroj: stavebně historický průzkum - primární - kroniky kláštera)
- Z fotodokumentace krypty z roku 1999 je patrné, že na sarkofágu umístěné v rohu dietrichsteinské hrobky byl vytesán nápis v tomto znění: ANNO 1646 7. FEBROARII D(OMINA) FEBRONIA EVSEBIA HERVLa(?) A PERNSTEIN OBIIT. At memoria vivae apvd Carmelitas Dis(calceatos) a qva vnde vivant Pragae habent. Ze znění nápisu vyplývá, že do zděného sarkofágu byly zřejmě uloženy ostatky urozené paní Febronie Eusebie z Pernštejna, která zemřela dne 7.2.1646. Vladimír Vojtíš ve své publikaci o pražském podzemí k této osobě navíc podotýká, že se jedná o dceru Jana z Pernštejna, bratra Polyxeny z Lobkovic, jež v roce 1628 kostelu věnovala voskovou sošku Jezulátka.
- Antonín Novotný, který čerpal údaje z klášterních kronik, dále upřesňuje, že Febronie z Perštejna byla pohřbena v kryptě kostela Panny Marie Vítězné dne 10.2.1646, a to na vlastní přání v řádovém rouchu a bez okázalé pompy. Febronie byla skutečně bohatou donátorkou tohoto řádu, neboť Jezulátku odkázala své solnické panství a budoucímu klášteru karmelitek dům „U Montágu“.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Projekt Stopy - Objevování stop lidí minulosti a současnosti
v kostele Pražského Jezulátka je spolufinancován Evropskou unií